

Adam BAŃDO „Galicyjskie Spotkania”
— problematyka prasy
i kultury na podstawie serii
*Galicja — mozaika nie tylko
narodowa*, t. 1–3 (2013–2016)

Galician Encounters — problems of the press
and culture.

A review of *Galicja — mozaika nie tylko narodowa*
[*Galicja: A Mosaic, Not Only of Nations*],
Vols. 1–3 (2013–2016)

Wydawałoby się, że problematyka dziejów Galicji stała się domeną badań ośrodków naukowych związanych historycznie i kulturowo z obszarem dawnej monarchii austro-węgierskiej. To przekonanie nie do końca odzwierciedla aktualny stan badań i dorobek naukowy. Bogactwo i szeroki wachlarz zagadnień galicyjskich budzi zainteresowania wielu instytucji naukowych, również spoza obszaru byłej Galicji. Z oczywistych względów przoduje w tej dziedzinie Kraków, a szczególnie Uniwersytet Pedagogiczny, który od lat prowadzi badania zarówno historyczne, kulturoznawcze, jak i prasoznawcze dotyczące Krakowa, Lwowa i ogólnie obszarów historycznej Galicji. Plonem tych zainteresowań są opublikowane monografie i artykuły, w tym materiały pokonferencyjne. Te ostatnie od wielu lat ukazują się jako pokłosie cyklicznych spotkań „Kraków–Lwów: książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX w.” organizowanych przez Instytut Nauk o Informacji Uniwersytetu Pedagogicznego. Na tym tle na szczególną uwagę zasługuje dorobek Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie, który od 2011 roku organizuje „Galicyjskie Spotkania”. Ich głównym inicjatorem oraz naukowym patronem jest Urszula Jakubowska. Konferencje od lat gromadzą przedstawicieli reprezentujących różne dziedziny humanistyki z wielu ośrodków naukowych Polski i zagranicy, m.in. Ukrainy, w tym pracowników tamtejszych uczelni, bibliotek oraz pasjonatów dziejów Galicji. W kręgu zainteresowań badawczych uczestników konferencji pozostają zagadnienia kultury politycznej Galicji, problemy literackie i artystyczne oraz prasa. Dotychczasowym rezultatem wystąpień są 43 artykuły opublikowane w trzech tomach zatytułowanych *Galicja*

— *mozaika nie tylko narodowa*¹. Na szczególną uwagę zasługuje tom drugi studiów dedykowany Jerzemu Myślińskiemu, zasłużonemu i wybitnemu badaczowi prasy, w tym galicyjskiej. Otwiera go szkic jubileuszowy Urszuli Jakubowskiej z okazji osiemdziesiątych urodzin uczonego².

Zagadnienia prasy galicyjskiej i prasoznawstwa zajmują w obrębie trzech tomów niewiele miejsca. Prezentuje je zaledwie 7 artykułów, z czego cztery teksty ukazały się w tomie pierwszym. Wśród nich znalazło się studium porównawcze krakowskiego i warszawskiego okresu konserwatywnego dziennika „Czas”, pióra Adama Bańdo³. Autor ukazał dwa „etapy” (krakowski 1848–1934 i warszawski 1935–1939) w dziejach popularnego dziennika na tle uwarunkowań społeczno-politycznych obejmujących lata 1849–1918, tj. po okresie Wiosny Ludów oraz po odzyskaniu niepodległości. Zdaniem A. Bańdo przeniesienie redakcji „Czasu” do Warszawy przyczyniło się do upadku pisma, który ostatecznie przypieczętował wybuch II wojny światowej. Galicyjska, konserwatywna tożsamość pisma, utrwalona w tradycji i powszechnej świadomości jego czytelników pozostała bez zmian nawet po zburzeniu w 1934 r. krakowskiej siedziby dziennika, również w okresie warszawskim, gdy zmieniono jego wygląd i skład redakcyjny. Jednak wbrew temu przekonaniu nie był to już ten sam krakowski „Czas”. Następny artykuł poświęcony jest dwóm czasopismom nurtu proletariackiego (internacjonalistycznego). Jego autorka Anna Kuligowska-Korzeniewska przedstawiła dwa tytuły: „Vikna” oraz „Miesięcznik Literacki”⁴. Periodyk „Vikna” był kryptokomunistycznym pismem ukraińskim ukazującym się we Lwowie w latach 1927–1932. Piętnował krzywdę ludu i głosił pochwałę bezklasowego społeczeństwa w Związku Radzieckim. Z tego też powodu „Vikna” były cenzurowane, konfiskowane i ostatecznie zamknięte przez polskie władze w 1932 r. Drugi tytuł — „Miesięcznik Literacki” (1929–1931) związany był z Komunistyczną Partią Polski. Czasopismo wychodziło w Warszawie i we Lwowie. Obydwa pisma związane były ze sobą ideologicznie, co doprowadziło do współpracy i pomysłu wydania w 1930 roku „polskiego” numeru „Vikon” a w 1931 „ukraińskiego” numeru „Miesięcznika Literackiego”. Dziewiąty numer periodyku „Vikna” z 1930 r. niemal w całości poświęcony został polskiej poezji rewolucyjnej. Z kolei w numerze 16 „Miesięcznika Literackiego” z 1931 r. umieszczono utwory ukraińskich pisarzy rewolucyjnych. W obszernym artykule na ten temat A. Kuligowska-Korzeniewska szczegółowo omawia zawartość wspomnianych dwóch numerów czasopism. W tym

¹ *Galicja — mozaika nie tylko narodowa*, red. U. Jakubowska, Warszawa 2013 (t. 1), 2014 (t. 2), 2016 (t. 3).

² U. Jakubowska, *Życie z historią prasy w tle. Szkic o życiu i dorobku naukowym Jerzego Myślińskiego*, [w:] *Galicja — mozaika nie tylko narodowa*, Warszawa 2014, t. 2, s. 9–12.

³ A. Bańdo, *Krakowski a warszawski okres „Czasu”. Studium porównawcze*, [w:] *Galicja — mozaika nie tylko narodowa*, Warszawa 2013, t. 1, s. 161–182.

⁴ A. Kuligowska-Korzeniewska, *„Byliśmy zapatrzeni w internacjonalizm”... polskie „Vikna” (1930) i ukraiński „Miesięcznik Literacki” (1931)*, [w:] tamże, s. 199–233.

samym tomie *Galicji — mozaiki nie tylko narodowej* Katarzyna Stańczak-Wiślicz przedstawiła obraz końca wojny i pierwszych lat po niej w Przemyślu w świetle lokalnej prasy tego okresu⁵. Autorka podjęła próbę odtworzenia burzliwej atmosfery społecznej w mieście ogarniętym wojennym chaosem i powojenną niepewnością polityczną. Dokonała tego na podstawie przeglądu kilku oficjalnych tytułów lokalnych oraz pism konspiracji związanych z postakowskimi ugrupowaniami. Jak trafnie zaznaczyła, wobec braku lub niekompletności materiału badawczego „próba skonfrontowania obrazów wytwarzanych na łamach prasy o różnej politycznie proweniencji jest tylko skromnym rekonesansem”⁶. Pozostaje tylko zgodzić się z autorką... Ostatni artykuł o tematyce prasoznawczej w omawianym tomie poświęcony został Marcelinie Grabowskiej, dziennikarce „Kuriera Stanisławowskiego” (1931–1933). Autorką tego ukraińsko-polskiego tekstu jest Olga Ciwka⁷. Ona też opublikowała w tomie drugim *Galicji — mozaiki nie tylko narodowej* artykuł o innej dziennikarce „Kuriera Stanisławowskiego”, Irenie Ładosiównie⁸. W tym samym tomie ukazał się wspomniany szkic poświęcony dorobkowi prasoznawczemu Jerzego Myślińskiego.

W tomie trzecim zamieszczono tylko jeden artykuł o prasie pt. „Czasownicy”, pióra Adama Bańdo⁹. Jest on kontynuacją tematyki krakowskiego „Czasu” (1848–1939) przedstawionej w tomie pierwszym *Galicji — mozaiki nie tylko narodowej*. Tym razem autor zaprezentował środowisko redaktorów tego popularnego dziennika potocznie nazywanych „czasownikami”.

Jak wspomniano, problematyka prasy i prasoznawstwa stanowi zaledwie jedną szóstą wszystkich artykułów opublikowanych w trzech tomach *Galicji — mozaiki nie tylko narodowej*. Pozostałe 36 tekstów porusza zagadnienia szeroko rozumianej kultury Galicji. Są to teksty o dużej różnorodności tematycznej i bogactwie treści, z tego względu bardzo cenne nie tylko dla profesjonalnych badaczy, ale również dla pozostałej publiczności czytelniczej zafascynowanej dziejami dawnych polskich kresów wschodnich, owej trafnie ujętej w tytule serii „mozaiki” narodowej, kulturowej i politycznej, zamkniętej w granicach historycznej Galicji. Tę „mozaikę” reprezentują artykuły: Jerzego Myślińskiego na temat kultury politycznej Galicji w okresie autonomii¹⁰ oraz o działalności politycznej Ignacego Daszyńskiego

⁵ K. Stańczak-Wiślicz, *Obraz końca wojny i powojnia w Przemyślu w świetle lokalnej prasy lat 1945–1947*, [w:] tamże, s. 234–242.

⁶ Tamże, s. 235.

⁷ O. Цівкач, *Марцеліна Грабовська — журналістка „Кур’єра Станіславівського” (1931–1933)*, [w:] tamże, s. 183–198.

⁸ O. Цівкач, *Ірена Людосювна — журналістка „Кур’єра Станіславівського (1934–1936)*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 116–128.

⁹ A. Bańdo, „Czasownicy”, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 144–159.

¹⁰ J. Myśliński, *Kultura polityczna Galicji autonomicznej przelomu XIX i XX wieku*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 7–16.

w latach dojrzewania parlamentaryzmu austriackiego¹¹; Jerzego Z. Pająka *Ukraiński ruch ludowy w Galicji w początkach I wojny światowej (Między ideą Wielkiej Rusi a ideą niepodległości ukraińskiej)*¹². Cennym uzupełnieniem w tej grupie publikacji są rozważania Łukasza T. Sroki na temat społecznego i gospodarczego dziedzictwa Galicji w II Rzeczypospolitej¹³. W tym samym nurcie pozostaje artykuł Żanny Komar o dziedzictwie Galicji w wizerunku Ukrainy¹⁴. Do odległych czasów końca XVIII w. przenosi nas tekst Tomasza Wiślicza. Autor rozpatruje pozytywne i negatywne rezultaty reform cesarza Józefa II nazywanych często józefinizmem. Józefinizm wprowadzał centralizację państwa oraz uzależniał Kościół katolicki od władzy cesarskiej. Reformy józefińskie skierowane były również przeciwko polskim interesom narodowym. Inna była ich ocena z punktu widzenia galicyjskich chłopów, których uwolniły (na krótki czas) od poddaństwa i pańszczyzny. T. Wiślicz przedstawił konsekwencje owych społeczno-gospodarczych przemian na przykładzie Trześniowa, małej galicyjskiej wsi położonej między Krosnem a Brzozowem. Artykuł oparł na analizie zapisów sporządzonych w pięciu księgach sądowych Trześniowa, zachowanych w Centralnym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie. Ostatnia z tych ksiąg odnosi się do okresu józefińskiego. Bogactwo kulturowe Galicji wywodziło się z różnych tradycji narodowych jej mieszkańców. Wątek ten pojawia się w artykułach o galicyjskich Ormianach¹⁵ oraz Żydach¹⁶. Do spraw społecznych odnosi się tekst Tomasza Pudłockiego *Kobiety pogranicza polsko-ukraińskiego w II połowie XIX wieku. Wyzwania, problematyka i kwestie metodologiczne*¹⁷.

Najobszerniejszą część wydanych tomów stanowią artykuły o tematyce kulturalno-literackiej oraz artystycznej. W tej grupie znalazł się artykuł Jana Tomkowskiego, który dokonał analizy korespondencji Kornela Ujejskiego. Zwrócił uwagę na emocjonalny „ładunek” listów poety adresowanych do różnych osób. Były one emfatyczne, czasem dwuznaczne, niekiedy zapraszające do flirtu, romansu, a w ostateczności do „duchowej miłości”¹⁸. W następnym artykule Jan Tomkowski scharakteryzował

¹¹ Tenże, *Ignacy Daszyński i jego partia w okresie dojrzewania parlamentaryzmu austriackiego (1890–1907)*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 94–106.

¹² J.Z. Pająk, *Ukraiński ruch ludowy w Galicji w początkach I wojny światowej (Między ideą Wielkiej Rusi a ideą niepodległości ukraińskiej)*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 27–58.

¹³ Ł.T. Sroka, *Dziedzictwo Galicji w II Rzeczypospolitej. Aspekty społeczne i gospodarcze*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 129–152.

¹⁴ Ż. Komar, *Galicja i jej dziedzictwo w wizerunku Ukrainy*, [w:] tamże, s. 153–164.

¹⁵ F. Wasyl, *Mikrohistorie mikrowspólnoty. Kilka epizodów z życia Ormian galicyjskich*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 2, s. 74–86.

¹⁶ І. Смальський, *Політичні орієнтації євреїв Галичини у другій половині XIX–початку XX століття*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 17–16.

¹⁷ T. Pudłocki, *Kobiety pogranicza polsko-ukraińskiego w II połowie XIX wieku. Wyzwania, problematyka i kwestie metodologiczne*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 32–43.

¹⁸ J. Tomkowski, *Czy można żyć miłością? O listach Ujejskiego*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 67–75.

twórczość Kazimierza Chłędowskiego. Autor podjął się odpowiedzi na pytanie sformułowane w tytule swojego wystąpienia — czy Chłędowski był eseistą, czy gawędziarzem?¹⁹. W tomie trzecim „Mozaiki” ukazał się następny artykuł Tomkowskiego pt. *Pieniądze i miłość. O galicyjskich nowelach Tadeusza Rittnera*²⁰. Z kolei Anna Korzeniowska-Bihun podjęła bardzo interesujący temat recepcji Juliusza Słowackiego na Ukrainie²¹. W swoich rozważaniach nie ograniczyła się tylko do dzieł literackich wieszczka. Przedstawiła przykłady licznych odwołań do poety w ukraińskiej literaturze, muzyce i sztuce. W kręgu literatury mieszczą się również publikacje innych uczestników „Galicyjskich Spotkań”. Krzysztof Fiołek podjął się analizy tzw. „syndromu galicyjskiego” występującego w powieści galicyjskiej, rozumianego jako „wielowymiarowy zbiór właściwości galicyjskiej sytuacji historyczno-kulturowej, na którą składałyby się system prawny, myśl polityczna, prądy literacko-artystyczne i piśmiennictwo, ale też realia demograficzne, warunki bytowe, styl życia”²².

Wystąpienia gości z Ukrainy zawsze spotykały się ze szczególnym zainteresowaniem uczestników konferencji. Tak też było podczas referatu Natalii Ornat, która przedstawiła ciekawy portret Polaków i Polski dwudziestolecia międzywojennego w powieści Iryny Wilde pt. *Siostry Riczyńskie*²³.

Życie i twórczość galicyjskich literatów i artystów była tematem wielu wystąpień podczas „Galicyjskich Spotkań”. W jednym z nich Lidia Kowalec przedstawiła referat: *Jurij Fedkowycz w rozumieniu polskiej myśli krytyczno-literackiej o Galicji końca XIX — początku XX wieku: doświadczenie Kajetana Abgarowicza (Abgara Sołtana)*²⁴. Urszula Jakubowska zaprezentowała bardzo ciepły, rodzinny „portret” Maryli Wolskiej, młodopolskiej poetki, sporządzony na podstawie wspomnień jej córki Beaty Obertyńskiej²⁵. Kontynuacją i rozwinięciem zainteresowań badawczych tym tematem jest następny artykuł Urszuli Jakubowskiej pt. *Maryla Wolska i jej dzieci*²⁶. Podobnie jak w poprzednim tekście autorka „maluje” sentymentalny, pełen kobiecej wrażliwości portret matki pięciorga dzieci, obraz domowego ogniska, zwykłych codziennych wydarzeń, radości, smutku, a nawet tragedii. Czyni to z pietyzmem

¹⁹ Tenże, *Kazimierz Chłędowski — eseista czy gawędziarz?* [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 44–52.

²⁰ Tenże, *Pieniądze i miłość. O galicyjskich nowelach Tadeusza Rittnera*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 167–174.

²¹ A. Korzeniowska-Bihun, *Recepcja Juliusza Słowackiego na Ukrainie*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 116–132.

²² K. Fiołek, *Syndrom galicyjski i powieść galicyjska*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 53–66.

²³ H. Орнат, *Поляки і Польща міжвоєнного двадцятиліття у романі Ірини Вільде „Сестри Річинські”*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 97–107.

²⁴ Л. Ковалець, *Юрій Федькович в осягненні польськомовної літературно-критичної думки Галичини кінця XIX — початку XX століття: досвід Каєтана Абгаровича (Абгара Солтана)*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 59–66.

²⁵ U. Jakubowska, *Beata Obertyńska o swojej matce Maryli Wolskiej*, [w:] tamże, s. 66–91.

²⁶ Taż, *Maryla Wolska i jej dzieci*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 188–199.

i znanstwem kobiecej psychiki, co nie jest często spotykane w tekstach naukowych. Jej komentarze do przywoływanych fragmentów wspomnień mają charakter analityczny, czasami przybierają formę narracji, co dodatkowo ubogaca całość. Zupełnie inny charakter, przede wszystkim odmienny tematycznie, ma obszerny i starannie udokumentowany artykuł Jana Choroszego, w którym omówił wpływ twórczości Władysława Łozińskiego na Stanisława Vincenza²⁷.

Temat Galicji obecny jest w twórczości wielu pisarzy, poetów i historyków literatury, choć nie zawsze stanowił główny przedmiot zainteresowań i badań. Tak było w przypadku Stanisława Pigionia, który nie napisał żadnej rozprawy mającej za przedmiot Galicję czy „galicyjskość”. Jednak we wspomnieniach i pracach badawczych przywoływał tę krainę swojego dzieciństwa, ale tylko ubocznie, może podświadomie, w kontekście szerszych zagadnień, którymi się zajmował. Właśnie owym pobocznym, podświadomym galicyjskim wpływom na S. Pigionia poświęcony został artykuł Teresy Winek. Jak zaznaczyła autorka, jest on rekonstrukcją poglądów Pigionia sporządzoną na podstawie kilku prac, przede wszystkim podstawowych tomów wspomnień: *Z Komborni w świat* i *Z przedziwa pamięci*²⁸. Tematyka Galicji stała się również przedmiotem analizy, pod tym kątem, pisarstwa Gustawa Morcinka. Mit Austro-Węgier w jego twórczości przedstawił na wybranych przykładach Marek Mikołajec²⁹. W tym samym kręgu tematycznym (twórczości, postaci literackich) pozostają artykuły: Katarzyny Drąg o Juliuszu Turczyńskim, mało znanym, zapomnianym literaturoznawcy, autorze utworów o Huculszczyźnie³⁰; Dobrosławy Świerczyńskiej o pracach i pisarstwie Jana Marka Giżyckiego, archiwisty, historyka i pedagoga, dokumentalisty polskości na kresach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej³¹; Katarzyny Stańczak-Wiślicz na temat Jakuba Szeli i rabacji galicyjskiej w literaturze popularnej³² oraz Anny Kuligowskiej-Korzeniewskiej o dwóch dramatach Gabrieli Zapolskiej *Tamten* i *Sybir*, które pisarka, w obawie przed rosyjską cenzurą, opublikowała i powierzyła scenom galicyjskim w Krakowie i Lwowie³³. Poza literaturą Galicja była również tematem malarstwa. Ten wątek rozwinęła Maria Lewańska. Autorka przedstawiła

²⁷ J. Choroszy, *Czego Władysław Łoziński nauczył Stasia Vincenza*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 92–115.

²⁸ T. Winek, *Galicja Stanisława Pigionia*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 46–57.

²⁹ M. Mikołajec, *Żywy mit Austro-Węgier w pisarstwie Morcinka. Kilka rozpoznań*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 120–131.

³⁰ K. Drąg, *Juliusz Turczyński — postać, pasję, poglądy*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 67–79.

³¹ D. Świerczyńska, *Jan Marek Giżycki. Prace badawcze i pisarstwo*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 175–187.

³² K. Stańczak-Wiślicz, *Jakub Szela i rabacja galicyjska jako temat literatury popularnej*, [w:] tamże, s. 160–166.

³³ A. Kuligowska-Korzeniewska, *Poza rosyjską cenzurą Gabrieli Zapolskiej „Tamten” i „Sybir”*, [w:] tamże, s. 108–119.

go na podstawie twórczości malarskiej dwóch artystów: Anny Tarnowskiej-Wojak i Wilhelma Sasnała³⁴.

Cechą charakterystyczną „Galicyjskich Spotkań” jest szeroki zakres tematyczny wystąpień, od wydarzeń ważnych z punktu widzenia historii, polityki, literatury, nauki oraz sztuki po sprawy mniej znane, postaci które wniosły do kultury Galicji wydawałoby się marginalny wkład, ale w pewien sposób ważnych, choćby z punktu widzenia ich ciekawych losów, dokonań, nawet na skalę lokalną — prowincjonalną. Często są to osoby mało znane lub nieznanne wcale współczesnemu Polakowi. Do takich ludzi należał Stanisław hr. Skarbek, fundator teatru we Lwowie. Portret tego zasłużonego dla polskiej kultury człowieka, ale także znanego w tamtych czasach letkiewicza i hulaki naszkicowała Anna Kuligowska-Korzeniewska³⁵. Mniej znana jest postać Wacława Wolskiego, inżyniera i nafcjarza. Jego historię życia i zawrotnej kariery w kręgach gospodarczych przybliżyła Urszula Jakubowska³⁶. W tej samej grupie tekstów biograficznych znalazł się artykuł Olgi Ciwkacz o Stefanie Wiktorze Paślawskim, wojewodzie stanisławowskim w latach 1936–1939³⁷. Dzieje Galicji to nie tylko zawile losy jej pojedynczych mieszkańców, często też całych rodzin czy wielopokoleniowych rodów, które z różnych przyczyn opuściły ziemie ojczyste i wyruszyły z Galicji w świat. Takim przykładem były losy ziemiańskiej rodziny Jordan-Rozwadowskich. Historię tego zasłużonego dla Rzeczypospolitej starego polskiego rodu obszernie opisał Mariusz Patelski³⁸.

W kręgu zainteresowań badaczy dziejów Galicji znalazły się również krajoznawstwo, szkolnictwo, a także ośrodki życia towarzyskiego oraz kulturalnego. Do tych ostatnich z pewnością należała słynna Kossakówka, której historię, dzieje jej mieszkańców, ich bogate życie towarzyskie oraz działalność kulturalną przedstawiła Elżbieta Hurnikowa³⁹. Równie interesujący jest artykuł Katheriny Weisswasser na temat wiedeńskiego Collegium Theresianum założonego w 1746 r. — elitarnej szkoły, do której uczęszczali przedstawiciele polskiej młodzieży szlacheckiej. Autorka przedstawiła w zarysie dzieje tej placówki, jej nauczycieli, wychowan-

³⁴ M. Lewańska, *Galicja i pamięć w malarstwie Anny Tarnowskiej-Wojak i Wilhelma Sasnała*, [w:] tamże, Warszawa 2013, t. 1, s. 133–158

³⁵ A. Kuligowska-Korzeniewska, *Stanisław hr. Skarbek — fundator teatru we Lwowie*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 22–31

³⁶ U. Jakubowska, *Wacław Wolski — niezwykła kariera polskiego nafcjarza*, [w:] tamże, s. 107–115.

³⁷ O. Ciwkacz, *Stefan Wiktor Paślawski — wojewoda stanisławowski (1936–1939)*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 87–96.

³⁸ M. Patelski, *Z Galicji w szeroki świat. Losy ziemiańskiej rodziny Jordan-Rozwadowskich na przełomie XIX i XX wieku w świetle dokumentów rodzinnych i literatury pamiętnikarskiej*, [w:] tamże, s. 23–45.

³⁹ E. Hurnikowa, *Kossakówka jako ośrodek życia towarzyskiego i kulturalnego w dawnym Krakowie*, [w:] tamże, s. 132–143.

ków oraz łączące ich wzajemnie więzi⁴⁰. Wspomniana problematyka krajoznawcza pojawiła się w „Mozaice” za sprawą Eweliny Lesisz, która zainteresowała się modelem krajoznawstwa i turystyki, propagowanym przez Mieczysława Orłowicza w *Ilustrowanym przewodniku po Galicji*. Autor „deklarował rozszerzenie pojmowania turystyki jako ogólnego krajoznawstwa, łączącego zainteresowania historyczne, geograficzne, ekonomiczne oraz — w mniejszym stopniu — etnograficzne”⁴¹. Tematyka krajoznawcza, a ściśle ujmując uzdrowskowa pojawiła się również w poprzednim artykule E. Lesisz *Galiczyjskie kurorty jako miejsce (ponad)narodowych spotkań*⁴². Potwierdzeniem bogactwa i różnorodności tematycznej *Galicji — mozaiki nie tylko narodowej* są publikacje Jakuba Lewickiego na temat lwowskiego środowiska architektonicznego w XIX i XX wieku⁴³ oraz Katarzyny Stańczak-Wiślicz o kuchni lwowskiej jako konstrukcji nostalgicznej⁴⁴.

„Galiczyjskie Spotkania”, których plonem są trzy tomy *Galicji — mozaiki nie tylko narodowej* nie są zwykłym wydarzeniem — konferencją naukową. Jest coś charakterystycznego i rzadko występującego w tych spotkaniach ludzi zajmujących się profesjonalnie nauką oraz reprezentantów różnych profesji, w tym bibliotekarzy, architektów, przedstawicieli świata sztuki oraz zwykłych zapaleńców, zafascynowanych bogactwem i różnorodnością kulturową Galicji i kresów wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, jednym słowem/kluczem — ową „mozaiką”.

⁴⁰ K. Weisswasser, *Wiedeńskie Theresianum — elitarna szkoła również dla polskiej młodzieży szlacheckiej w monarchii Habsburgów*, [w:] tamże, s. 200–2014.

⁴¹ E. Lesisz, *Model krajoznawstwa w świetle „Ilustrowanego przewodnika po Galicji” Mieczysława Orłowicza*, [w:] tamże, s. 7–22.

⁴² Taż, *Galiczyjskie kurorty jako miejsce (ponad) narodowych spotkań*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 80–93.

⁴³ J. Lewicki, *Lwowskie środowisko architektoniczne w XIX i XX wieku*, [w:] tamże, Warszawa 2016, t. 3, s. 58–73.

⁴⁴ K. Stańczak-Wiślicz, *Kuchnia lwowska jako konstrukcja nostalgiczna*, [w:] tamże, Warszawa 2014, t. 2, s. 165–172.